

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în ne-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrația, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 259.

Brașov, Vineri 21 Noemvrie (4 Decemvrie).

1903.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, Vineri,
Intrarea în biserică, diașul nu va apăre până
Sâmbătă seara.

Politica fără de program și principii.

„Să învățăm și din pățaniile al-
tora“ — diceam adese-ori în mo-
mente, când ca Români eram amă-
riți de nesuccesul stăruințelor nô-
stre pentru îmbunătățirea situației
politice a poporului român dintre
Carpați și Tisa.

Intre cei, cari mai mult s'au mai
puțin au trebuit să suferă de prigonir-
ile sistemului de guvernare ostil e-
sistenței și dezvoltării naționale a
popórelor nemaghiare din Transilva-
nia și Ungaria, sunt fără îndoieală
și conlocuitorii nôstri sași.

Cu politica, ce au purtat-o Sașii
ardeleni față cu guvernele unguresci,
diașul nostru s'a ocupat la toate oca-
siunile mai însemnate. Ce ni-s'a pă-
rut în această politică bun și cu cale
am aprobat în tot-deuna, de altă
parte am scos la ivelă și rătăcirile
ei, tocmai așa cum am făcut-o și
față cu atitudinea partidului națio-
nal român.

A fost un timp, când Sașii po-
liticesc au mers alături cu Româ-
ni. Căți-va ani a durat acest perioad,
în care Dieta transilvană de la Si-
biu votase legile pentru deplina
egală îndreptățire a națiunilor și a
limbelor țerii Ardélului; el s'a sfir-
șit cu anul în care s'a inaugurat
dualismul.

Atunci, la 1867, Sașii au întors
foia, au devenit unioniști și au sprin-
jinit nisuițele de centralizare și de
contopire maghiare, basându-se pe
promisiunile efemere, ce li-le dădeau
bărbații de stat maghiari — fără
de nici o garanție — pe barba lor
proprie, că cu poporul săsesc se va
face o excepțiune și i-se va lăsa
neatins din vechile sale drepturi tot
ce-i va fi de lipsă pentru priincioasa
desvoltare a individualității sale na-
ționale.

Pe cât timp a dăinuit așa nu-

mita eră deakistă, Sașii au dus-o bi-
nișor în bună armonie cu guvernul.
Mai târziu însă, în deosebire de la ve-
nirea la cărmă a lui Coloman Tisza
la 1875 au început a-se convinge,
că acei omeni de stat maghiari
cari s'au încredut, erau dintre aceia,
cari făceau după-cum spune prover-
bul frances: *promettre c'est noble, tenir c'est bourgeois* (a promite e nobil,
a ține promisiunea e lucru de rând).

Nu și-au ținut cuvântul Maghiarii,
și Sașii au intrat în luptă națională
și au făcut opozițiune guvernului
Tisza. Așa au dus-o compatrioții
nôstri tărș-grăpiș, având totdeuna
precauțiunea să fie reprezentați prin
căți-va deputați de ai lor și în par-
tidul guvernului, apoi votând și opo-
ziționali dintre ei regulat cu guver-
nul de câte ori nu se trata de-o
cestiune de interes special național
ori cultural săsesc.

Așa a mers până la 1890, când
s'a încheiat de guvernul Szapary
famosul „pact“ nescris cu Sașii, în
urma căruia aceștia au renunțat cu
totul la continuarea luptei naționale
oposiționale și au modificat progra-
mul lor politic în sensul, ca lupta
națională să fie înlocuită printr-o
lucrare de întărire interioară culturală
și economică a poporului săsesc.

De atunci deputații sași au de-
venit guvernamentali din principiu
și numai după loviturile, ce le-au su-
ferit dela regimul Banffy, pe care îl
sprijniseră tare la început, au tre-
buit să cedeze nemulțămirei ivite în
sinul poporului săsesc cu atitudinea
lor, și să iasă din partidul guver-
nului.

Așa au dus-o până adă — când
comitetul central săsesc le-a cerut
să intre în partidul guvernului,
condus de Tisza-fiul, ceea-ce au și
făcut deja.

Merge vorba printre Sași, că
acest pas l'a hotărât conducerea lor
pe temeiul *încederii*, ce o are în
persóna contelui Stefan Tisza.

Opiniunea publică săsescă, cea
reală, nu cea oficială, vede însă în

hotărîrea celor dela Sibiu o nouă
umilire, o nouă rătăcire a politiceii
săsesci.

„Kronstädter Ztg.“, organul „ver-
dii“ de odinioară, s'a făcut ecoul
„publice, scriind cățiva
articulii foarte remarcabili asupra „po-
liticeii săsesci“ și combătând pe cât
de necruțator, pe atâta de just pa-
sul întreprins.

Prin hotărîrile conferenței nô-
stre de la 1890, dice numita foie, la
noi Sașii s'a inaugurat „o politică
de desprețuire a ori-ce principiu, o
politică fără program“. În conse-
cență „Kronst. Ztg.“ reclamă între-
girea programului de la 1890 în
sensul ca el să devină un program
de muncă politică cu colóre mai
pronunțată națională.

„Nu bunătatea inimii, nu mila
adversarilor nôstri politici, ci numai
încrederea în propriile nôstre pu-
teri ne va mântui“ esclamă „Kronst.
Ztg.“ cerând, ca conclusiune, ca
Sașii să porțe în viitor o „politică
națională conscie de sine.“

Se vede că autorul articolelor
amintite din „Kronst. Ztg.“ nu e
inițiat în înaltă politică și diplomație
a „naționaliștilor“ nôstri guverna-
mentali, cari își exprimă în „Tribuna
Poporului“ deplina lor satisfacție
față de intrarea deputaților sași în par-
tidul lui Tisza, dicând, că „Sașii au
înțeles bine situația“ și dând a se
cunósce, că și protegiatul lor, depu-
tatul Dobrei Dr. Aurel Vlad —
cu soții săi presuntivi — vor fi
gata la timpul său a intra în parti-
dul lui Tisza.

Nu e colosală idea de a face
„alianța“ naționalităților sub egida
contelui Tisza?

Dieta ungară — după zădărnicea
pactului între Tisza și Kossuth — a ținut
erî ședință, care a durat de la orele 10
a. m. până la orele 8 seara. Ședința a fost
presidată de Perczel. Întraga ședință a
fost ocupată cu votări nominale, căci
Lengyel Zoltan și Okolicsanyi au presen-
tat modificări la procesul verbal despre

ședința precedentă și au cerut votare no-
minală asupra lor.

Apoi Lengyel și Ugron au deschis
erăși discuție asupra regulamentului ca-
merei.

A luat cuvântul și ministrul-preșe-
dinte Tisza arătând, că atitudinea obstruc-
ționiștilor va convinge opinia publică, că
și pe Ungaria o așteptă sorțea Poloniei,
dăcă se va continua starea acesta de lu-
cruri. Adă, dice Tisza, nu pot să împiedec
obstrucția tehnică, *voiu avé însă la tim-
pul său arme contra ei.*

S'a început, deci, în totă forma obs-
trucția tehnică. Dintre independiști, nu-
mai obstrucționiștii au participat la șe-
dință.

Obstrucționiștii, atât cei din par-
tidul kossuthist, cât și cei din așa nu-
mita „oposiție liberă“, se vor întruni în
fie-care seară, sfătuindu-se împreună asupra
tacticeii de urmat în dietă.

Ce mai dic apponyistii. De când
au eșit din partidul guvernului, puțin se
vorbesce de ei. În cercurile politice din
Budapesta se menține svonul, că Apponyi
și acoliții săi vor adresa un manifest că-
tră „națiune“, în care își vor espune punc-
tul lor de vedere și-și va justifica eșirea
din partidul guvernului.

După manifest vor eși din partid și
grupul agrarilor în număr de 19.

Divisarea kossuthiștilor.

În conferența de alaltă-erî seara a
partidului independist, membrii acestui par-
tid s'au divizat în două tabere: una în
frunte cu Francisc Kossuth, care oferise
pacea cu Tisza, cealaltă în frunte cu Ba-
rabas, care a declarat din nou răsboiul de
esterminare contra lui Tisza.

La conferență au participat 60 mem-
brii, dintre cari 6 s'au îndepărtat înainte
de votare. Au votat așa-dér 54.

Francisc Kossuth a prezentat con-
ferenței un proiect de rezoluție de cuprin-
sul următor:

„Partidul se enunțe, că ia spre sciință
promisiunile obligătore ce le-a făcut mi-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

O carte de poesii.

(„Vise și lacrimi“, de Fl. Becescu. — Conferență
ținută la „Cercul profesorilor“ în Craiova.)

— Fine. —

Să revenim însă la partea cea bună
a cărții, care e precumpănitore față cu
neajunsurile ei. Limba și țesătura versu-
rilor este, în total, corectă și curată, sti-
lul e firesc, plăcut și frumos, mai ales în
poeziile narrative, pentru cari autorul pare
a avé un admirabil talent, ca d. e. în ba-
ladele „Din poveste“ p. 62, „Ultimul vis
al lui Bonaparte“ p. 93, „Din dragoste“
p. 141, ș. a. Nu lipsesc nici descrieri fru-
mose, nici acea însușire caracteristică poe-
siei timpului nostru, care rialază poesia cu
filosofia și sciința.

Om al idealului, cu închipuirea vie
și cu simțirea caldă, autorul e adenc im-
presionat de contrastul și lupta necurmată
între bine și rău, între ideal și realitate,

luptă care constituie fondul vieții omenesci
și al întregii naturi. Și din trista situa-
țiune în care se află, el vede în viață mai
mult rău, decât bine. Lumea pentru dên-
sul este (p. 28):

„Ocna părăsită, unde zac și 'n veci suspină
Trecătorele ființe, condamnate fără vină,
Chinuite fără milă, adă și mâne ca și ieri,
De pigmei cu-aceleși chipuri prefăcuți în
[temnieri.“

„Omenii?”

„Forme mișcătore, ascultând dorința jurii,
Care i-a făcut în taină instrumentele na-
[turii,
Veciniceii naturi ce-aieva i-a purtat și-i
[pórtă 'n jug,
Și privesce ridětore, cum se nasc și se
[distrug.“

Om din popor, el vede de o parte,
în clasele de sus numai călăi „omeni
cruți ce 'n palate mândre pun gândirii
straje și vieții monopol.“ Er în clasele de
jos vede glótele victime ale silei și ne-
dreptății, de ale căror suferințe însăși
„lunca, riul și pădurea... și zefrul seerii...
de pe lanuri trist suspină.“

Vre-o rađă de fericire nu găsește de-
cât în lumea visurilor, séu în frumusețele
naturei, ale cărei priveriști schimbătore îl
fac se înțelégă mai bine firea omenescă.

Căci:

Cum din nópte nasce ziua, cum din vuet
[nasce pace,
Veđi tu sufletul naturei, ce de veci se tot
[preface,
Astfel dorurile nôstre nasc mereu și pier
[în flóre;
Astfel, vai, simțirea nôstră e de-a pururi
[schimbătore.

Ne cutremură florii de iubire și de ură;
O, i-atât' asemănare între noi și 'ntre na-
[tură.“

Cu toate desamăgirile și tristețele ve-
deri, ce are despre lume, autorul tot crede
în „frumosul scop al vieții, în avântul că-
tră țermul binelui și-al frumuseții.“

La întrebarea, care e scopul vieții?
autorul răspunde în alt loc (p. 92) tot prin
o întrebare:

„Ce e lumea, dăcă gândul
N'are aripă s'o cuprindă;
Dăcă nu se 'nchiégă totă
În gigantica-i ogindă?”

Care-i rostul, care-i scopul
Astei vieți — schinteie sfântă, —
Dăcă simțul nu te mișcă,
Dăcă ochiul nu te 'ncântă?”

Devisa vieții este dér sciința și iubi-
rea; căci numai prin lumina sciinței pu-
tem se înțelegem tainele universului și se
admirăm frumusețile lui; și numai prin iu-
bire putem simți valórea și farmecul vieții:
Și, ca această devisă să fie deplină, auto-
rul adaugă în altă parte (p. 41) *actiunea*
și lupta.

„O muritor, ce 'n drumul vieții,
Un drum greoiu, obositor,
Alergi cu pas șovăitor,
Măhnit din flórea tinereții;

Nu plânge! Sórte nu-i de vină!
Er traul de-i obositor,
Te luptă; lupta e
Menirea nôstră a tuturor.

* * *

În calea vieții ce te-aruncă
Spre țelul vecinic nepétruns,
Un dar frumos găsești ascuns,
Dér nu-l căștigă decât prin muncă

nistrul-president Tisza cu ocazia prezentării sale în cameră și în ședința de la 30 Noembrie 1903 privitor la modificarea legii electorale, și esacta lor împlinire o va controla cu trezvie. La cazul când se va scote din vigore deciziunea privitoare la ședințele paralele, ce s'a adus în ședința de la 27 Nov. 1903 a dietei, și care atinge Regulamentul camerei, partidul — pentru a-se face posibil un curs normal al desbaterilor în cameră—se abține de la aplicarea mai departe a mijloacelor extraordinare și excepționale, și hotărârea acosta a sa o pune sub scutul fidelității de partid.

Să enunțe tot-odată partidul, că consideră de anticonstituțională desbaterea proiectului privitor la stabilirea contingentului de recruți, respective indemnitatea, înainte de a-se debate legea bugetară. Considerând însă, că nu numai, că pretinde, ci voește a promova în tot modul posibil liberarea soldaților din anul al treilea reținuți în mod ilegal peste timpul de serviciu, partidul, — susținându-și punctul său de vedere principiar, că acosta nu pôte figura ca precedent legal, — nu se opune la desbaterea proiectelor de recruți pe 1903 și pe anul viitor, decât se va scote din vigore deciziunea relativă la ședințele paralele.

Asupra acestei propuneri s'a deschis o viuă discuțiune, care a durat de la 6 până la 12 ore din noapte.

Toth (vice-president) primesce propunerea. — Benedek I. o respinge, deore-ce cu regret vede, că nu se vorbește în ea despre limba maghiară. — Visontai o respinge de asemenea. — Polonyi o primesce. — Papp Z. dice, că n'o pôte primi, deore-ce pe când în Croația se valorază limba croată, pe atunci în Ungaria limba maghiară nu. — Bakonyi declară, că e contra propunerei. — Veress și Krasznay o primesc. — Thaly e hotărît contra. Tot așa Fay și Papp Elek. — Barabas, Rigó, Babó și Rakosi Victor cer amânare. — Komjathy primesce propunerea. — Lengyel, Kelemen o resping.

In fine Kossuth închide discuția și pune la vot propunerea.

Două-deci și șapte votază pro, două-deci și șapte contra. Kossuth n'a votat. După altă versiune au votat pro 25, și contra tot 25.

După votare Francisc Kossuth se ridică și declară, că-și dă dimisia ca president. Rugat fiind să-și retragă dimisia, Kossuth spune, că nu pôte face acosta, căci îl oprește imposibilitatea de a răspunde în fața țării pentru un lucru, care se opune convingerilor sale. Spune, că obstrucția pôte să causeze mari pagube țării. Gândează să facă un bine patriei sale prin stărcerea de concesiuni pe alte terene, însă cu durere vede, că votul conferenței îi zădărnicesce năzuințele. Dimisia lui e irevocabilă.

Că ce se va întâmpla după toate acestea, nu se știe. Cei cari au votat pentru propunerea lui Kossuth nu vor sprijini obstrucția, ér cei-lalți se vor alătura grupului Szederkényi continuând împreună obstrucția.

La ședința de ieri a dietei aderenții lui Francisc Kossuth n'au participat.

Aprecieri asupra hotărârii independenștilor.

„Alkotmány“ de la 2 Decembrie scrie: „Avem înaintea noastră hotărârea de aseră a partidului independenștilor și 48-ist. S'a născut greu de tot, căci de la orele 5 și până pe la miezul nopții abia au putut ajunge la un rezultat. Onorabili părinți ai patriei s'au deprins așa de mult cu obstrucția, încât fac obstrucție chiar și împotriva hotărârii propriului lor partid. Erau de față la întrunire 59 de inși dintre cari cinci au plecat înainte de votare. Au rămas 54, dintre cari 27 au votat pentru desarmare, și 27 pentru continuarea obstrucției. Președintele, Fr. Kossuth a votat, vădând însă rezultatul, scuzele de Fr. Kossuth și și-a dat dimisia.

Cu justă interesare aștepta lumea politică acosta hotărâre. Ei bine, așteptările au fost cu desăvârșire satisfăcute. Hotărârea nu schimbă de loc situația. Rămân toate cum au fost. Un singur rezultat a avut hotărârea de astăzi, anume pe Francisc Kossuth l'au demascat acum în mod definitiv, ér prin faptul, că s'au retras din pozițiile, ce le ocupau până acuma, și-au pierdut mijlocele prin cari voiau să desprind prin intrigi unitatea opoziției combatante.

Francisc Kossuth, după cele întemplate, pôte să plece în dragă voie să-și vindece rănilor căpătate în luptă, și se speră, că după densusul la urma în curând și ministrul președinte. Amândoi vor face bine, decât vor desbrăca haina politiceei unguresci, care nu li-se potrivește, și vor lua d'acum asupra lor rolul — „distingșilor străini.“

„Egyetértés“ scrie:

„Kossuth a făcut o înțercare, ca, de vreme ce de-ocamdată lupta pentru comanda maghiară este inutilă, cel puțin să câștige pentru națiune în politica internă isbândă și despăgubire și să facă imposibilă violarea regulamentului dietei.

Etă de ce a luat ieri cuvântul în dietă, provocând declarația contelui Stefan Tisza. Declarația acosta oferia speranțe pentru reușita încercării de a ne descurca pe cale pacifică. Aderenții obstrucției au zădărnicit prin hotărârea de astăzi acosta încercare.

Francisc Kossuth a dat și cu acosta ocaziune un exemplu sublim de desinteresare. N'a usat de dreptul său de președinte. N'a vrut ca prin votul său să-și asigure majoritatea. Se dă la o parte. A renunțat la onora presidentială. Nu vrea să i-a asupra-și răspunderea pentru lucruri, cari după credința lui sunt fatale pentru țară și partid.

Obstructioniștii înși s'au spăriat de desvoltarea acosta a lucrurilor. Era însă prea târziu.

Lucrurile însă nu pot rămâne așa. Mulți erau absenți. Membrii partidului trebuie să caute acuma să repareze, decât mai este puțin, și să salveze unitatea partidului sub conducerea lui Kossuth.

Esposiția orașelor germane în Dresda. (Raportul primarului).

(Urmare.)

(5)

Prin urmare planul de zidire său lărgire al unui oraș trebuie să fie o adevărată capo-d'operă.

Să sperăm, că planul de zidire său lărgire al orașului nostru, a cărui execuție având în vedere lărgirea din Blumena și bulevardul, trebuie să se începă cât mai curând, va fi o adevărată capo d'operă.

In grupul B, poliția edilă, au expus 9 orașe cu regulamentele lor de edilitate și planurile lor de zidire pe zone, dispozițiile referitoare la înălțimea admisibilă la zidiri etc.

Poliția de edilitate prezintă atât în organizațiune, cât și în intensitate deosebiri în diferitele orașe, așa după cum este evoluția istorică locală și după cum se are în vedere mai mult momentul de drept său cel practic. Deosebirea acosta ese la ivelă mai ales decât comparăm regulamentele respective ale orașelor Augsburg, Breslau și Chemnitz. Fiind raporturile orașelor germane esențialmente deosebite de raporturile orașului nostru, putem aici să ne dispensăm de a ne ocupa mai pe larg de acest obiect.

Grupul C. ne prezintă locuințele, și anume partea aceea a chestiunii locuințelor, care se ocupă cu înființarea și conservarea unor locuințe sănătoșe pentru muncitorii și alte persoane sărace. In urma avântului colosal al industriei germane, s'a produs anume în centrele industriale o lipsă de locuințe peste tot și cu deosebire de locuințe igienice. Orașele s'au încercat a rezolvi în diferite chipuri acosta chestiune.

Unele orașe, ca Dresda, Augsburg, Chemnitz și Hanovera au luat măsurii prin legi locale, altele ca: Stuttgart, Darmstadt, Essen, Fürth, Göttingen, Halle și Strassburg, au supus locuințele celor săraci unei controle permanente. Erași altele au încercat a înlătura acosta miserie zidind case pentru muncitorii său sprijinind societățile cari luaseră în antreprisă zidirea unor asemenea locuințe. La esposiție se vedeau exemple pentru toate aceste încercări. Tot aici am vădut cum și caritatea privată încă și-a luat partea meritului prin fundațiuni bogate, ca d. e. fundația H. I. Meyer în Leipzig cu un capital de 3 milioane m. destinate pentru zidirea de locuințe etfine.

Făcând comparație în privința acosta cu orașul nostru, trebuie să constatăm, că la noi nu este aglomerație de populație.

Executarea severă a regulamentului de zidire și a celui sanitar este suficientă pentru înlăturarea eventualelor miserii, ér în cas când s'ar ivi lipsuri de locuințe, speculațiunea privată va avé teren de muncă.

Divisia III. Ingrijirea comunelor pentru arta publică. Divisia se împarte în grupurile A. Arhitectura B. Pictura și artele grafice. C. Sculptura. D. Arta metalelor nobile. E. Diverse.

Divisia acosta era din cele mai bogate, dovedind, că orașele germane nu numai se îngrijesc de arte, ci le practică chiar însăși, precum și mijlocele bogate de cari dispun cetățenii.

Cu deosebire ne-au interesat modelele primăriilor vechi și nouă. Numéroșele primării (Rathhaus) arătau trebuința de a zidi pentru necesitățile moderne edificii corespunzătoare. Trecând pe lângă primăriile vechi, ne oprim la primăria cea nouă din Leipzig expusă în model. Asemenea modele au expus și orașele Zwickau, Dresda, Aachen, Köln, Elberfeld, Dortmund, München, Hildesheim, Halle și Magdeburg.

Dintre muzee sunt de relevant muzeul pentru arte și industria de Magdeburg precum și «Märkisches Museum» din Berlin.

Tablouri de ale teatrelor comunale au expus Aachen, Nürnberg, Halle, a S. Fürth, Augsburg, Wiesbaden, Flensburg, Charlottenburg, Bielefeld, Worms, Dortmund. Remarcabile au fost prin simplitatea lor monumentală aceste două din urmă.

Diplome de onore artistic lucrate, lanțuri de ale primarilor și perspective de ale orașelor, ne captivau de asemenea privirile.

In punctul acesta s'a distins orașul Hildesheim, care a respectat particularitățile vechi artistice, cultivând tot-odată și arta modernă. In regulamentul de edili-

tate de la 17 Iunie 1899 adus în urma stăruinței unei societăți înființate pentru conservarea vechilor monumente, s'a ordonat, ca în partea veche a orașului zidire nouă să se clădească în stilul cel vechi. In Lübeck și alte orașe încă se observă tendința de a-se păstra tradițiile vechi arhitectonice. Interesante obiecte referitoare la istoria locală a expus muzeul din Dresda (planuri, prospecte modele, portrete, tablouri de ale zidirilor monumentale, anti-chități bisericesci și civile, vase scumpe, diplome și sigile, autografie etc.)

De și orașul nostru nu dispune de mijloce atât de bogate, totuși pôte să pörte grije, ca vechile monumente de artă, bastioane, turnuri etc. să se conserve și începutul se va face prin înființarea unui muzeu comunal, în care să se așeze obiecte istorice, fie de ale orașului, fie de ale particularilor.

Divisia IV. Ingrijirea comunelor pentru igiena și prosperitatea generală. Poliția. Acosta divisie conținea următoarele grupuri:

A. Intocmiri pentru conservarea și promovarea igienei publice. B. Organizarea profilaxiei. C. Ingrijirea pentru alimentație. D. Serviciul de sovetații. E. Alte întocmiri polițienesci. F. Serviciul de transporturi și înmormentări comunale.

In acosta divisie erau reprezentate 53 orașe cu planuri, modele, fotografii de grădini publice etc.

Grădinile și parcurile publice stau în strinsă legătură cu lărgirea teritorului orașelor. Budgetele comunale arată, cât de serioasă este îngrijirea administrațiilor în privința acosta.

Orașul Berlin d. e. avea la 1870 în budget suma de 16.800 mărci, pe când la 1900 avea 750.000 mărci pentru grădini.

Orașele Freiberg, Münster, Stralsund și Würzburg au prefăcut vechile fortificații în frumoșe grădini publice. In privința grădinilor și a strășilor plantate se disting: Dresda, Hannovera. Orașul Lipsca a espus în model grădinile Schreiber destinate pentru lucrători și mici funcționari. Magdeburg a espus grădinile Rotehorn. Pe planurile din Schöneberg am vădut scrisă observația împăratului german: «Sehr geschmackvoll». Atât în privința tehnică, cât și artistică grădinile orașelor germane sunt la un nivel înalt.

In orașul nostru se află de asemenea frumoșe începuturi în privința grădinilor și parcurilor și deși situația orașului în mijlocul unor munți cu păduri ne dispensează de grija urgentă, totuși se recomandă a continua cu desvoltarea începuturilor făcute.

Bogată a fost esposiția și în privința băilor publice, destinate a oferi clasei sărace posibilitatea de a face băi ieftine.

Băile erau pentru înotat cu un basin său cu mai multe basini împreunate cu dușuri, băi de vane, abur, aer, băi școlare, băi de mare și riuri și băi de cură. Băile de înotat din Barmen, Berlin etc. aveau un gang rezervat pentru cei îmbrăcați și alt gang pentru cei desbrăcați. Institutele de abur erau împreunate și cu basini de înotat. Edificiile băilor atât în lăuntru, cât și pe din afară, artistic împodobite. Relevăm renumitele băi termale din Aachen, băile de înotat din Freiberg, în apropierea usinei de gas, unde fiind manipulația ieftină, la baia populară nu se plătesce decât 5 pfennig, adică 3 crețari, apoi băile de înotat din Barmen împreunate cu băi de aer și sôre și în sfârșit așa numitul asil de fete din Gera, edificat cu o cheituaia de 220.000 mărci. Aici se află în suteran băi de duș și vană pentru bărbați și femei, în parter o cantină populară, în etajul I. odăi de închiriat pentru timp mai îndelungat la femei singurate, ér în etajul II asilul de fete și un pension.

In ce privește orașul nostru, aici s'ar puté exprima multe dorințe. Totuși trebuie să constatăm, că de când s'au deschis băile comunității ev. de conf. aug. din cetate, deocamdată s'au satisfăcut necesitățile populației noastre.

Am vădut mai departe planuri, modele, desemnuri și fotografii de latrine publice terane și suterane. Acestea din urmă sunt mai nouă și se află mai ales în strășile cu circulație mare, spre a economisi loc. Și la acestea se observă condițiunile artistice, nu numai cele igienice, după cum se vede cu deosebire din planurile orașelor Augsburg, Breslau, Halle și Nürnberg. In Breslau latrina publică din piața Trebnitz este împreunată cu o hală pentru adăpostirea muncitorilor și a costat 17.000 mărci. In Halle latrinele publice sunt remarcabile și ca zidiri arhitectonice, aduse în consonanță cu locul unde se află zidite.

In orașul nostru cele două latrine, ce s'au zidit în timpul din urmă, se pot considera ca zidiri moderne.

(Va urma.)

Ér de-i cădă înainte de a ajunge la țintă, să lupți și atunci, să cađi luptând, căci

„E trist dér și măret tabloul, Să cađi (mergând) spre ideal!“ „Noi perim, dér visul nostru sbôră vecinic înainte.“

Așa este; noi trecem, dér idealul nostru rămâne. Și cel mai mare bine pentru noi este, când glasul conștiinței ne spune, că am contribuit și noi cu ceva la realizarea lui, fie prin operele noastre pe terenul vieții contemplative, fie prin faptele noastre în viața practică. Idealul ne ridică de-asupra noianului de lucruri și ființe trecătoare și împreună clipa efemeră a existenței noastre cu eternitatea.

De aceea și eu, aducând autorului ale sale dintru ale sale, voi încheia acosta scurtă recenziune prin următoarele versuri de pe ultima pagină a cărții sale:

„Luminând prin întunecarea de răsplată fii străin, Visător cu fața blândă și cu sufletul senin. Cântă-ți dorul fără témă, până te-o înghiți viltôrea.“

Ce răsplată vré cântându-și dorul său pri- [vighetôrea?]

Și-i voi repeta sfatul, ce i-l dă amicul său Sigurd în bucată adresată „Unui poet telegrafist“, la p. 148:

„Mergi cu ochii fixi spre stéua frumuseții [ne'ntinate!]
Calea-i aspră, e stincôsă pentru inimi rui- [nate];
Dér e plină de atracții pentru inima vi- [brândă];
Nici odată fără luptă nu a fost când-va [isbândă]!

Și, fiind-că pentru un închinător al muselor cel mai mare bine, după calitățile cu cari l'a înzestrat natura, este libertatea și liniștea, este norocul de a puté trăi independent și a puté dice în fie-care diminiță, cum se exprimă un scriitor german, „acosta și este a mea“: eu doresc și urez tinerului poet mai mult timp liber, decât are astăzi, în oficiul telegrafic, pentru cultivarea musei și talentului său.

M. Strajanu.

Tulburările în parochia română din Sătmar.

— Fine. —

Cine a pășit odată pe panta decădutei, acela nu stă locului, ci cade în jos până ajunge în abis. A înjosit biserică, lucrată în mână în mână cu dușmanii. Istoria bisericii de Sătmar pe o pagină încadrată în negru, va cuprinde activitatea acestui preot. Elementele conservatoare vădând primejdia, și-au strâns rânduile și s'au hotărât a scăpa biserica de peiere; dér asta n'a mers așa ușor, că nici Papp Lajos n'a stat cu mâinile în sân, ci prin presa jidovită a lansat vestea, că episcopul de Gherla îl va distinge cu briu roșu, ér de altă parte a organizat o deputație din aderenții săi pe spesele sale proprii, și a espedat-o la Gherla, ca să forțeze de la episcop numirea lui de arhidiacon.

Episcopul în loc de brâu roșu, a emis o anchetă, care după o lucrare oboșitoare de 2 săptămâni, a scos la lumina lucruri zdrobitoare contra preotului. Ordinariatul, pentru evitarea tulburărilor, l'a denumit administrator la Acna-Șugatag în Marmarția; dér Papp Lajos nu e frământat din acea materie, ca cu una cu două să se dea învins. El a mobilizat plebea, ca să terorizeze pe episcop. O miie cincisute de gr. cat. maghiari și-au anunțat trecerea la calvinism, dér și asta a fost numai o comedie.

Partea covârșitoare din ei nici nu erau gr. cat., ér cari erau, acelora nici prin minte nu le-au trecut ca să se facă Calvinii. Deputațiunea de dame n'a fost mai norocoasă, episcopul nici nu a primit-o. Ordinariatul forțat de împrejurări în urmă după atâtea trăgănări, l'a suspendat, ér administrarea parohiei de Sătmar a concredut-o d-lor Vasile Anderco și Tit Dămian. Ei, dér e mai ușor a o ține, decât a o face.

Plebea fanatisată a închis biserica. Ce e mai ușor, decât a o face asta! Sătmarul, precum dovediră evenimentele săptămânei trecute, dispune în prisosință de atâtea elemente turbulente, încât n'are nevoie să și le procure din alte părți. Biserica închisă de 4 săptămâni, protopopul tractat insultat în mijlocul stradei de unul din corifeii lui Papp Lajos, Vas. Anderco luat la gónă, Tit Dămian lovit și isgonit. Cu administrarea parohiei gr. cat. române din Sătmar astăzi e însărcinat d-l canonic-pleban romano-catolic Hehelain (1). Dér asta nu e anarhie, apoi ce e? Că ce mai voiesce ordinariatul cu esmiterea din nou la Sătmar a d-lor Dr. Petru Făbian și Breban? nu știu, der dér Exzellența sa cugetă că prin noua incușiție va spăla de pe sine pata nepatriotismului, cu care e acusat de presa jidovită, acesta nu-i va succede nici când.

George Șuta.

SCIRILE DILEI.

— 20 Noemvrie v.

Școlile de stat în comitatul Sătmarului. Am publicat în numărul trecut de Duminecă o corespondență din părțile Sătmarene, în care se desvălește tendința administrației de a înființa vr'o 60 de școle de stat cu scop de a maghiariza tînăra generație. Corespondentul nostru cu durere a arătat indiferentismul și slugăria unor preoți români, cari dér în urma păcătoșeniei în care au căzut nu mai sunt capabili a sări în apărarea limbii, cel puțin să fi sărit în apărarea credinței, care se știe, că prin școlile interconfesionale de stat e tot așa de amenințată. Propaganda administrativă pentru înființarea școlilor de stat merge înainte și sunt rari aceia, cari îndrănesc să se opună. Intre aceștia cu plăcere numărăm pe Vasile Buteanu din Hosufalău, care alături de d-l Grigorie de Tamas, proprietar, și învățătorul Coteș au luptat în adunarea comunală convocată spre acest scop și presidată de fisolgăbirul Péchy de la Șomcuta. Acești vrednici bărbați

cu toate amenințările, n'au vrut să cedeze și și-au apărat școla lor confesională, nevoind să voteze sarcinile grele ale școlii de stat, ca să contribuie astfel la maghiarizarea proprie. Fînd majoritatea membrilor alături de dînsii, fisolgăbirul a rămas bucat și cei ce au îndrăsnit să useze de presiuni, își vor aduce aminte, că au trecut timpurile iobăgiei și numai nise slugi se mai sparie de insinuările meschine și epitetul resufate de „antipatriotic“, „dușman statului“ etc.

Aniversarea morții lui Nicolae Bălcescu. Duminecă s'au împlinit 51 de ani de la mórtea lui Nicolae Bălcescu, încetat din viață la 16 Noemvrie v. 1852 la Palermo. Reproducem din „Schite din literatura română“ de d-l prof. N. Iorga, următorul fragment relativ la sfîrșitul lui N. Bălcescu: „Cererea de a-și mai vedea odată pămîntul iubit îi fu refuzată, însă și nenorocitul se întorse să-și caute între străini locul de agonie. Gonit de clima prea aspră pentru el a Neapolei, refugiat în țera. Je lumină și de cer albastru a Palermului, mórtea vine să-l prindă aicea, trei săptămâni după sosirea lui, la 16 Noemvrie 1852, în hotelul Trinacriu. Când mai târziu, după împlinirea în parte măcar a visului său de aur, o misiune română veni să-i ridice ósele pentru a le duce în țera, ele durmeau de mult amestecate cu cenusa comună, în cimiterul sêracilor de la Palermo. D. N. Ionescu, trimisul nu aduse decât testamentul și puținele lucruri rămase de el“.

Congresul farmaciștilor români. În zilele de 28 și 29 Noemvrie n. s'a ținut în Bucuresci congresul farmaciștilor români. După terminarea congresului s'a dat un banchet în salonul casinului german. La acest banchet au luat parte 120 de farmaciști. În mijlocul mesei principale au ocupat loc ca invitați d-nii: Dr. Istrati, Dr. Felix și Dr. Manolescu. Au toastat: Dr. Konya, Witting, Dr. Felix, Dr. Manolescu, Nicolau, Dr. Istrati, Petra (pentru presă) și diaristul Gangopol (pentru Dr. Istrati, comitetul societății, și d-l Petra, secretarul acestui comitet).

Revisuirea procesului Dreyfus. Agenția „Havas“ anunță, că Dreyfus a cerut de la ministerul de justiție revisuirea procesului său. Conținutul petiției lui Dreyfus nu este încă cunoscut, se crede însă, că se descoperă incorectitudinile săvârșite în ministerul de război prin anii 1897 și 1898 cu scop de a tăinui unele acte. Comisiunea de revisuire va lua în primire la 2 Decemvrie documentele puse la dispoziția ei de către ministerul de justiție. — Precum se vede, lumea va trebui să asiste la o nouă ediție a scârboșei afaceri Dreyfus, care ani de zile, umflată de presa mercenară, a preocupat nu numai opinia publică din Franța, ci opinia publică din întreg universul.

Principile Bulgariei despre Regele Carol. Principele Ferdinand al Bulgariei, într'un interview acordat unui colaborator al diarului „Lokalanzeiger“ din Berlin, se exprimă astfel despre Regele Carol: „Glumele ce s'au făcut pe socotela mea, nu mă amuză; însă toți acei, cari au comentat munca mea în mod glumeț, ar trebui să vie aici, în Bulgaria, unde pôte își vor schimba părerea. Atunci nu mă vor numi numai „Coburgul“ Bulgariei. Acela care vizitează acum România, vede ce a făcut Regele său pentru popor. Regele Carol a obținut acest colosal succes, străbătând drept înainte calea sa, supunînd-se numai conștiinței sale, fără să ia în seamă criticile, și menținîndu-se liniștit și mai presus de partide. Fiecare suveran din Balcani — a urmat prințul — ar trebui să ia exemplul de la el“.

Salare pentru vicepreședinții camerei. Se știe din Budapesta, că partidul liberal va face cât mai curînd propunerea, ca vicepreședinții să li-se dea un salariu de 16,000 corone (salariul unui secretar de stat.) Vicepreședinții nu primiau până acuma nici o retribuție, numai președinții aveau până acuma salariu, și anume

24,000 corone, adică salariul unui ministru.

Agitația asasinilor din Serbia. Din Beograd se anunță, că colonelul Mașin a convocat în sala Academiei militare, o adunare de ofițeri. Erau de față cinci sute de ofițeri. Mașin a făcut apologia regicidului din noaptea de 11 Iunie trecut, îndemnînd pe ofițeri să rămână uniți. Colonelul Rașici, fost mareșal al Curții regelui Alexandru, s'a declarat de acord în privința dorinței de bună înțelegere între ofițeri, însă a spus, că adunarea n'ar trebui să vorbească de politică. Colonelul Mașin a dat ofițerilor timp de trei zile spre a se hotărî, déră sunt pentru regicidul făcut de onore, că nimeni nu va fi făcut răspundător pentru ideile sale.

La masa studenților români din Brașov au intrat de la d-l Dr. Valeriu Olariu, medic în Teregova, suma de 10 corone. Primescă generosul donator cele mai căldurose mulțămite. — Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom.

Chestiunea pieței de sub strajă. Comitetul însărcinat în Aprilie cu inițierea mișcării pentru redobîndirea pieței de sub strajă, a ținut aseră o întrunire în sala de la „Gewerbeverein“ sub președinția d-lui Ludovic Miess. La această întrunire au luat parte d-nii: I. Lengeru, Enric Zeidner, V. Paul, I. Schiel, N. Folyovics, Nic. Moór. Referenții au raportat despre pașii întreprinși și s'au luat hotărîri cu privire la măsurile ulterioare. S'a discutat chestiunea locului viran al lui Trausch din Blumenau, care în cazul cel mai rău ar fi potrivit pentru piață. Ședința a durat două ore.

Urmările grevei din Clușii. Redacțiile celor patru diare cotidiene din Clușii „M. Polgar“, „E—k“, „K. Fr. Ujsag“ „Ujsag“ publică o declarație, în care aduc la cunoștința publicului, că după ce proprietarii de tipografii au fost nevoiți să acorde condițiile impuse de lucrători, ei la rîndul lor sunt nevoiți a urca prețurile anunțurilor și a tuturor publicațiilor taxabile. Tot-odată ei declară, că și mulțumirile publice, contribuțiile peste taxe pentru scopuri de binefacere, reclamele pentru petreceri, necrologele etc., le vor publica d'acum înainte tot în partea taxabilă.

Sirocco în Fiume. De câte-va zile bîntue în Fiume un sirocco teribil, care a cauzat enorme stricăciuni. Mai multe vapóre și corábii au fost deteriorate.

3. Experiența de mai mulți ani au constatat, că la suferințe de stomac folosirea cunoscutelor *profuri seidlitz ale lui Moll*, au efect vindecător, și sunt de preferat altor medicamente. Întăresc stomacul și curăță sângele. Prețul unei cutii originale 2 corone. Se pot căpăta dinlic prin postă cu rambursă, dela farmacistul A. Moll în rîntul curții din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie se se cêră preparatul A. Moll, provăcut cu marca de contravenție și subscriere.

Pentru Muzeul istoric și etnografic.

(Consemnarea sumelor contribuite de membrii comitetului central al Asociațiunii pentru Muzeul istoric și etnografic).

I. Membrii ordinari:

1) Iosif Sterca Șuluțu, consilier de tribunal în pens, vice-preșident al Asociațiunii 200 cor. A mai dăruit 200 exemplare din partea VI-a „Memoriul“ său, ce se vinde la Krafft în Sibiu cu 2 corone 50 bani. 2) Parteniua Cosma, dir. exec., Sibiu, 200 cor. 3) Dr. Cornel Diaconovitch, I secret. Asoc., 100 cor. 4) Nicolau Ivan, asesor consistor., Sibiu, 50 corone. 5) Dr. Atanasie Marienescu, jude de tablă i. p. 50 cor. 6) Ioan F. Negrutiș, prof. Blașii, 200 cor. 7) Ioan Papiu, protopresbiter, Sibiu, 50 cor. 8) Dr. Ilarion Pușcariu, Archimandrit, Sibiu, 100 cor. 9) Dr. Eusebiu R. Roșca, dir. semin., Sibiu, 100 cor. 10) Dr. Octavian Răssu, avocat, Sibiu, 200 cor. 11) Nicolau Togan, protopop, Sibiu, 40 cor.

II. Membrii suplenți:

1) Dr. Ilie Beu, medic, Sibiu 100 cor. 2) Dr. Vasile Bologa, dir. școl., Sibiu, 50 cor. 3) Arseniu Bunea, secret. comit.

granit., 30 cor., 4) Dr. E. Miron Cristea, asesor consistor., 50 cor. 5) Dr. Liviu Leményi, avocat, Sibiu, 50 corone.

Sibiu, 30 Noemvrie 1903.

Telefonul Sofia—Bucuresci.

Linia telefonică Sofia—Bucuresci, a cărei deschidere era așteptată cu nerăbdare, a fost inaugurată în ziua de 1 Decemvrie st. n.

D-l Vasile Lascar, ministru de interne, acompaniat de d-l Berlescu, subdirectorul poștelor, Constantinescu inspector, Cotescu, șeful de serviciu al exploatarei telegrafo-telefonice, și Radacovici au plecat în acea zi dimineața la Giurgiu, de unde trecînd Dunărea, s'au dus la Ruscuc.

La debarcader d-l Lascar a fost primit de d-l Popoff, ministrul bulgar al lucrărilor publice, și Stoianovici, directorul general al poștelor bulgare.

Imediat după sosire s'a celebrat un „Te Deum“ în biserica catedrală, ér la ora 1 a fost un dejun la hotelul Isla-Hané.

Linia telefonică este condusă pe sub Dunăre printr'un cablu subfluvial. Cablul cufundat la Giurgiu trece prin insulele Cioranu și Veriga, pe cari se află instalate linii aeriene în lungime de 1240 metri. În Bulgaria a fost de asemenea construită o linie aeriană din fir de bronz între Ruscuc-Sofia-Filipopol, Sofia-Varna și Sofia-Șumla.

Lucrările executate pe teritoriul român au costat inclusive cablul subfluvial la vr'o 30.000 lei.

Linia a fost inaugurată de către M. Popoff, ministrul lucrărilor publice aflător în Ruscuc, prin următoarele cuvinte:

— Hallo! Bucuresci! Hallo!

D-l Brătescu, inspector general, care se afla în biroul tehnic instalat în Bucuresci, a răspuns.

D-l Popoff a dis apoi românește: „Trăiescă România! și a urat spectorului, ca să pôte executa și în viitor asemenea lucrări perfecte.

Încercarea liniei s'a făcut de altminterea în sêra de 30 Noemvrie.

În ziua de inaugurare (1 Dec.) pe la ora 1 fu chemat Ciolac cu banda sa în biroul tehnic și a cântat câte-va piese, cari au fost audite până la Filipopol. În Sofia cânta o musică militară, care se audia până în Bucuresci.

La banchetul din Ruscuc alături de fie-care conviv se afla pe masă un aparat, prin care se putea auzi întreg concertul.

Ciolac a cântat întâi imnul național bulgar: „Șumi Maritza“. Cei din Ruscuc aplaudau și aplausele se audiau până în Bucuresci. Ciolac a mai cântat imnul regal român și „Destéptă-te Române“.

ULTIME SCIRI.

Bucuresci, 2 Decemvrie. În ședința de astăzi a camerei d-l Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice a depus un proiect de lege cerînd deschiderea unui credit de 600.000 lei pentru construirea de biserică și localuri școlare în Macedonia. Ministerului i-s'au făcut ovațiuni. — Ședința senatului a fost scurtă de tot. S'a validat mandatul senatorului Cantacuzino-Paşcanu din Roman. — În mormintarea directorului de la școla agricolă Herestreu V. Cărmu Munteanu (originar din Purcăreni-Transilvania) s'a făcut astăzi cu mare pompă. Discursul funebru l'a rostit ministrul Stoicescu.

Budapesta, 3 Decemvrie. Cei 10 deputați sași, (Korodi nu e între dînsii), cari până acuma erau în afară de partide printr'o adresă colectivă și-au anunțat președintelui partidului liberal, baronul Podnaticzky, intrarea lor în acest partid.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adaugu pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandație.)

Scrieri istorice.

Memorii din 1848-49 de Vas. Moldovan, fost prefect al Legiunii III în 1848-49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viața și operele lui Andrei Mureșianu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blășiț, Prețul 2 cor., plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blășiț.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“, interesanta și eminenta conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. **Francisc Rieger** în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, și altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, apelul dat către ministerul de interne D. Perczel prin d-l Dr. Amos **Francu** în cauza fondului pentru monumentul lui Iancu. Prețul este 1 cor. în România 2 lei plus 5 bani porto.

„Pintea Vitezu“, tradițiuni legende și schițe istorice, de **Ioan Pop-Retezanul**. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisiri din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Prețul 40 bani, plus 6 bani porto.

„Românul în sat și la ôste“. Acesta este titlul unei noue cărți, ce d-l **Ioan Pop Retezanul**, cunoscutul și meritatul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Păcățian. Prețul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„Țeranul român și ungar din Ardeal“, studiu psihologic popular de I. Paul. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto).

„David Almășianu“, schițe biografice de **Ioan Popa**. Broșura aceasta, presentă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie Porumbescu. Prețul 20 b. (+ 3 b. porto.)

— „Sgârșitul Pocăit“ piesă teatrală-poporală în 2 acte pentru sărbătorea Născerii Domnului de **Gheorghe Oprea**. O recomandăm în atențiunea d-lor învățători, fiind foarte potrivită a-se preda odată cu aranjarea pomului de Crăciun pentru ajutorarea copiilor săraci cu haine și alte lucruri folositoare. Se află de vânzare la autorul în **O. Tohan** și la tipografia **A. Mureșianu** în Brașov. Prețul 20 fil cu porto cu tot.

Scrieri scolare.

Recompensele și pedepsele în școala populară, studiu pedagogic de **d. Daru**, cu un adaus, 64 pag. format mare. prețul 60 bani, se pot procura dela Tipografia A. Mureșianu, precum și dela autor și din librării.

Cântul în școala populară de Iuliu Pop, învățător în Năsăud. Teoriă, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de **Basilu Rațiu**, profesor la seminarul din Blășiț. Prețul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de **Ioan Popiu**. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

„Învățătura creștinăscă“ seu **Catechismul mare** pentru tinerimea greco-cat. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de ordină al Gherlei, **Ioan Alexi**. Noua edițiune a apărut în țară și e tipărită cu ortografia și semne. Conține 284 pag., format 8°, e legată solid și costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv în folosul elevilor preparandiali, a învățătorilor și a altor omeni pe școala de **V. Gr. Borgovan** prof. de pedagogie. Edițiunea III. Prețul 2 cor. 40 bani (+ 10 b. p.)

Oral general pentru școala română cu 6 clase și cu un singur învățător de **Georgiu Magyar**. Prețul 80 b. (+ 10 b. p.)

Scriptologia, seu modul de a învăța cetitul scriind. Îndreptari pentru învățători la tractarea **Abecedariului de Basiliu Petri** prof. preparandial pens. Prețul cor. 2 (+ 10 b. p.)

Curs practic de limba maghiară pentru școlile popor. rom. întocmit pe baza noui plan ministerial de învăț. de **Ioan Daru**, cu concursul mai multor bărbați de școala. Partea I. pentru anul I-ii și al II-lea de școala. Prețul 32 bani (+ 10 b. p.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 2 Decemv. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	118.50
Renta de corone ung. 4%	98.45
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	89.85
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.05
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	97.50
Bonuri rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	208.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	163.—
Renta de hârtie austr.	100.50
Renta de argint austr.	100.35
Renta de aur austr.	120.60
Rente de corone austr. 4%	100.55
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.80
Losuri din 1860.	156.—
Acții de-ale Băncii austro-ungară.	16.15
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	768.50
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	685.50
Napoleoniori	19.07
Mărci imperiale germane.	117.15
London vista.	239.60
Paris vista.	95.12 1/2
Note italiene	95.25

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghete al D-nului I. Sabădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și **depou de sicriuri de metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.**

Depou de **cununi** pentru monumente și **plântici** cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un **căr funebru** vânet, pentru **copii**, precum și cioclii.

Comande întregi se execută **prompt și ieftin**, i au asupra-mi și **transporturi de morți în străinătate.**

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

12—*

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbiciose la stomach și pânțee, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2.— Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de goldnă și reumatism și a altor urmări de rēcôlă. Prețul unei stiole originale plumbate, Corône 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metoda cel mai nou pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți Cor. — 40 Cinci bucăți Corône 1.80. Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează gîlnic prin rambursă postală.

La depozite se se cêră anmuit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neustädter și engros la D. Eremia Nepoșil, Teutsch & Tartler.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **orice comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

Coverte, in totă mărimea.

TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de **HOTELURI** și **RESTAURANTE.**

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

A V I S.

Prenumeratiunile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și renoi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenti se binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc a espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou se binevoiască a scrie adresa lămurit și se arete și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

A N U N C I U R I

(insertiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul pu-

blicării unui anunciu mai mult de odată se face scădământ, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetai Trans.“